

Адыгеим и Лышъхьэу Тхьаклушынэ Аслъан Дунэе дискуссионнэ клубэу «Валдай» иятлонэрэ сессие хэлэжъагъ

Урысыем изэфэмыдэныгъэ-изтеклыныгъэ лъэныкъохэм афэгъэхьыгъэ юбилейнэ зэхэсыгъом нэбгырэ 200-м ехъу мы тхьамафэм ыугъоигъагъ. Ахэм ахэтыгъэх урысые политикхэр, дин пашэхэр ыкӀи общественнэ юфышлэшхохэр, оппозицием иллыкӀохэр, дунэе политикхэр. Ятлонэрэ юфшлэгъу мафэр зыфэгъэхьыгъагъэр темэу «Дин ыкӀи лъэпкъ зэдэлэжъэныгъэр обществэм игушъхэлэжъэ изытет ишыхъат» зыфилорэр ары. Сессием кышчыгушылагъэх Москвскэ патриархатым ІэклӀыб къэрал чылыс зэпхыныгъэхэмкӀэ иотдел итхьаматэу, митрополитэу Волоколамский Илларион ыкӀи Чылысымрэ обществэмрэ азыфагу илӀ зэфышчытыклэхэмкӀэ урыс православнэ чылысым исинодальнэ къулыкӀу ипашэу протоиерею Всеволод Чаплиныр, Москварэ Гупчэ шӀолъырымрэ ямуфтиеу, быслымэнхэм я Гупчэ диндэлэжъапӀэ иллыкӀоу Альбир Кргановыр, Урысыем и Европэ лъэныкъо щыпсэурэ быслымэнхэм я ДиндэлэжъапӀэ ипашэу иапэрэ гуадзэу Дамир Мухетдиновыр. Къэгущылагъэхэм ащышых польскэ режиссерэу Кшиштоф Занусси, американскэ тхакӀоу ыкӀи журналистэу Серж Шмеман, Мысыр щыц тхакӀоу ыкӀи политикэу Тарик Хегги ыкӀи нэмыкӀхэр.

Адыгеим и Лышъхьэу клубэу «Валдай» исессие хэлэжъэхэрэм ахэтэу Иверскэ Богородицкэ хульфыгъэ чылысэу 1653-рэ илъэсым агъэпсыгъагъэр зэригъэлъэгъу. Москварэ Урысыемрэ япатри-

архэу Никон Валдайскэ хыкӀу-мым ар щаригъэшлыгъагъ.

Дискуссионнэ клубым иятлонэрэ сессие кышчалэтырэ юфыгъохэм афэгъэхьыгъэ упчӀэхэу журналистэу Сергей Брилевым кытыгъэхэм игуапэу Тхьаклушынэ Аслъан джэуапхэр къаритыжыгъэх. Зэлышлэрэ урысые журналистым иапэрэ упчӀэмышц фэдагъ: сыда КъохъапӀэм тызэрэпсэуштымкӀэ унашъохэр кызыкӀытфышыхэрэр?

«Ар кызыхэкӀырэр КъохъапӀэр Урысыем кызырэфэчыӀыр ары, зэрэштэхэрэми кыпкӀырэкӀы а агрессиер, ежъхэм яшӀоигъоныгъэкӀэ, ежъхэм яхабзэхэмкӀэ тэри тагъэпсэунэу, ар тагъэштэнэу фаех. Сыда ар кызыхэкӀырэр? Мы упчӀэм джэуап кыратыжыным пылтыгъэх, джы непи пылтых филозофхэр, политологхэр, тхакӀохэр, журналистхэр, цыфцӀэрыуабэхэр. Къалохэрэр, яеплыкӀэхэр этекӀыхэми, зэкӀэ зыфэкӀожьырэр мары: Урысыер — хэгъэгущу. Енэгугъо, пстэуми анахь дэгъоу ащ фэгъэхьыгъэу Федор Тютчевым кы-

логъагъэкӀэ — «АкӀылкӀэ Урысыер кыбгырыӀоштӀэп, зэкӀэми зэдагъэфедэрэ аршынкӀи пшышъуштӀэп...». КъохъапӀэм щыпсэурэ цыфэу ежъ ишӀоигъоныгъэкӀэ, ежъ игурыуакӀэкӀэ псэурэм Урысыем исхэр ренэу шӀогъэшлэгъоныгъэх, кыбгырыӀонхэ ыпӀэкӀырӀэп. Тэ ахэм тызэрафэмыдэм, тызэрэрамышыкӀышъурэм, нэмыкӀхэм къахэкӀэу гумэкӀрэ цтэрэ ахэтӀыхъэ. Урысыер кымидзэн, ащ зыпарэкӀи уимыгъэгумэкӀын пӀэкӀынэу щытӀэп: монгол-къэндзалхэм япщыӀыпӀэ зэпчыгъ, я 17-рэ лӀэшлэгъум щыӀгъэ бырсырышхор ыкӀи я 17-рэ илъэсым кӀэхъугъэгъэ тхьамыкӀэгъошхор зэпчыгъэх, Наполеонрэ Гитлеррэ ядзэхэу узытекӀон умышыкӀынэу альӀытӀэщыгъэхэм атекӀуагъ, чыкӀэр кыӀытыгъ ыкӀи хэгъэгущхор ыгъэпсын ыпӀэкӀыгъ. Тэ ти Юрий Гагариныр ары апэрэу космосым быбыгъэр, тэры тицыхъэ зытелыжъэу атомым ыкӀуачӀэ кызыфзэыгъэфэдагъэр. Непэ сессием хэлэжъэхэрэр тхылъ зауламэ нэлуасэ афэтшыгъэх. Ахэр зы-

фэгъэхьыгъэхэр «Урысыем ыкӀочӀэ шъаб», ащ изэхэшылкӀ ифэмэ-бжымэу нэмыкӀхэм атырихъэрэр. Арышъ, сыд фэди-зэу КъохъапӀэм ежъ шӀоигъом тетэу тигъэпсэунэу фежъагъэкӀи, Урысыем ежъ екӀолӀэкӀэ гъэнэфагъэ сыд фэдэ юфи фырил ыкӀи а екӀолӀакӀэр кыуухъумэшт», — кыӀуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Сергей Брилевыр Адыгеим и Лышъхьэу кӀеупчыгъ Сирием илофыгъо Женевэ зыкӀышы-хаплӀэхэрэмкӀэ. Журналистым джэуап ритыжызы Тхьаклушынэ Аслъан зэрэхигъэунэфыкӀыгъэмкӀэ, юфхэм язытет зэрэпкыкӀуатэрэм пыдзагъэу ар щыт. «Урысые Федерацием ІэклӀыб къэрал юфхэмкӀэ и Министерствэ ипашэу Сергей Лавровымрэ США-м икӀэралыгъо секретарэу Джон Керрирэ сирие юфыгъомкӀэ зэзэгъыныгъэхэр зэдашыгъэх ыкӀи а зэпэуцужьыныгъэр политикэм кыдильытэрэ амалхэмкӀэ зэшӀохыгъэныр игъоу альэгъугъ. Дзэ юф кыкӀыхъыгъэу химическэ лашэр рашынэу ыкӀи агъэкӀодынэу ары

зыуж итхэр. Джащ кыхэкӀэу зэпэуцужьыныгъэхэр зыщызэшӀуахыгъэр дунэе гупчэу Женевэ ООН-м ШынэгъончъагъэмкӀэ и Совет ирезолуције щаштэнэу ары зыдэлажъэхэрэр. ПшӀэ-рылӀэу къагъэуцухэрэр замыгъэцӀэкӀэхкӀэ, кӀуачӀэр агъэфедэн альэкӀыным иамали ащ кыдильытэшт. Сирием иоппозиције мамыр конференцием хэмылажъэмэ мыхъунэу хъушт», — кыкӀигъэтхыгъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Адыгеим и Лышъхьэу джащ фэдэу кытегушыагъ Адыгеим непӀкӀэ Сирием кыкӀыжыгъэ адыгэ нэбгырэ 600 фэдиз зэрэщыпсэурэм. «Заом ашъхъэ кыыхъыжи, тишӀолъыр, ячӀыгужъ кызагъэзэжыгъэм ыуж ипӀэсрэ ныкӀорэ фэдиз тешлагъ. Республикэм ипашэхэм мы юфым екӀолӀакӀэу фырялэр — зышъхъэ кызыхыжыгъэхэм ІэпылӀэгъу аратыныр, хэбзэгъэуцухэм къащегъэжъагъэу муниципальнэ юфышӀэхэм, бизнесым ыкӀи общественностым ялыкӀлохэм анэсыжъэу тиреспубликэ икӀоджэ псэупӀэхэм ахэр зэрадагъэтлысхъаштхэм ипроект гъэхъагъэ хэлъэу зэшӀуахы. Къэкощыжыгъэхэм неущырэ мафэм яцыхъэ телъхугъэ, зэкӀэ хульфыгъэхэм юф ашӀэ, бэхэм ежъ ясэнэхъаткӀэ юфшӀэн агъотыгъ. Сирием кыкӀыжыгъэ адыгэ кӀэлэцыкӀу 90-рэ юныгъом и 1-м республикэм иеджапӀэхэм ачӀэ-хъагъэх, республикэм гупыкӀэ зилэу щыпсэухэрэм яшӀуагъэкӀэ ныбжыкӀэ нэбгырэ 16 студент хугъэ. НэмыкӀ хэгъэгущу ахэр исыгъэхэми, зыщыц лъэпкым ренэу зыкыфзэыкӀудыштыгъэ адыгъэхэм хэбзэгъэуцугъэу щыӀэхэр агъэцӀэкӀэх ыкӀи юфшӀэным зыщадзыерӀэп», — кыӀуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ипресс-къулыкӀу

ГумэкӀыгъохэм нахь къащыуцугъэх

Сирием зауу кытэджагъэм ыпкӀэ кыкӀыкӀэ хэку-жым кызыгъэзэжыгъэ тилӀэпкъэгъухэм ІэпылӀэгъу ятыгъэным фэгъэзэгъэ комиссиеу республикэм щызэхашагъэм тыгъуасэ зэхэсыгъо илагъ. Ар зэри-щагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат.

ІэпылӀэгъоу аратыгъэм, афашлэшъугъэхэм анахъэу непэ гумэкӀыгъо шъхъалэу ялэхэр ары зэхэсыгъом хэлэжъэхэрэр нахь кызышчыуцугъэхэр. Анахь кыкӀыхъыгъэхэм ащыц къэралыгъом щыпсэунхэу фитыныгъэ

аратыным бэрэ ежэнхэ фаеу зэрэхъурэр, ащ ыпкӀэ кыкӀыкӀэ юфшӀапӀэхэм алухъанхэ амал зэрямылэр, Европэм инэмыкӀ къэралыгъохэр псэупӀэкӀэ кыкӀыхъынхэ фаеу зэрэхъурэр. Кошцын юфхэмкӀэ федеральнэ къулыкӀум АР-мкӀэ иотдел ипашэу Александр Пантелеевым

кызырӀуагъэмкӀэ, ежъхэм альэныкӀыкӀэ тхылъхэм ягъэхъазырын гужьорӀэп, ау щынэгъончъэнымкӀэ Федеральнэ къулыкӀури нэбгырэ пӀэпчӀэ илоф хӀэплъэн фае. Ары охътабэ тешӀэным ушъхъагъу шъхъалэу илэр.

(ИкӀлэху я 2-рэ н. ит).

ГумэкIыгъохэм нахь къащыуцугъэх

(ИкIэyх).

Сирием кыкыжыгыгэу нэб-гырэ 70-м еху студентэу республикэм иапшээрэ ыкли гур-тыл сэнэхьат ышарагыгэтырэс еджапизэм ачэсых. Ахэм lof-shanle lуханхэ зерамыльэкли-рэм, нахыбэхэм янэ-ятэхэр зэрямыгусэхэм кыхэккыклэ зэрылсэунхэ зэрымылар тильэл-кыгэуо кызыгыгээзжыгыгэхэр цылыныгэм хэгэгбозжыгыгэн-хэмклэ Гүпчэм иапшэу Гүкылэл Асхад кылыга.

Премьер-министрэм 10фхэм
язытет еплъыклэу фырилэр кы-
рилотыкыызэ, зитхыльхэр мыхьа-
зырхэу, 10фшлэлэ лухан амал
зимылэхэми, студентхэми 1эпы-
лэгу ятыгэ зэрэхууштым нахь
куоу хэплээгээн, хэкыплэхэр
кэгъыотыгэнэхэ зэрэфаер кы-
хыгъэшыгъ.

— юфыгыоу непэ Сирием
кык/ыжыгэ тильэпкэгыгүхэм
яэхэм язэш/охын тэ тиамал
тетэу тыхэлажэ, тапэ/ли ац
кыыш/дгэк/аштэл. — кы/уагэ

ащ. — Арэу щытми, мы юфхэм
Адыгэ Хасэри нахь игъэкӀоты-
гъэу атегущӀэн фаеу сепллы,
лъэкӀ зигъэу республикэм ис-
хэри нахь чанэу къахэлэжъэнхэ
фае.

Зэхэсыгьом икэухым Премьер-министрэм игуадзи, кьулыкьу зэфэшхьафэу мы юсфым фэгьзэагьэхэм япачэхэми пшэрыль гьэнэфагьэхэр кьафишлыгьэх.

ХЬУТ Нэфсэт.

Юфшлэныр агъэлъэшынуу

Адыгэ Республикэм ихэбззыхуэмкIо кyuлыкxухэм япашэхэр зыхэлэжьгъэхэ межведомственнэ зэхэ-сыгъоу тыгъуасэ шылагъэр зеришагъ АР-м ипрокурор шъхьалэу Василий Пословскэм.

Юфтхабзэм кырагъэблэгъагъэх щынэгъончъэнымкIэ федеральнэ къулыкIуэм АдыгеимкIэ и ГъэlorышланIэ ипашъу Олег Селезневыр, АР-м хэгъэгу клоцI ЮфхэмкIэ иминистрэ ипшъэ-рыльхэр зыгъэцэкIэр БрантIэ Мурадин, УФ-м и Следственнэ Комитет и Следственнэ ГъэlorышланIэу республикэм щыIэм ипашъу Александр Глушенкэр, наркотикхэм ягъэзеклон лъыплъэр федеральнэ къулыкIуэм (ФСКН-м) Краснодар краимкIэ и Шьольыр гъэlorышланIэ АР-мкIэ и Къутамэ ипашъу Евгений Олейниковыр, Мыекъоп гарнизонным идзэ прокурорэу Борис Оганесян.

Бүгдэжшлагыг зезыхыагэхэу
следствием ыкй хыкымым
шылозыгэбылгыхэрэр кыэгыты-
гээнхэмкэ ыкй кыатефэрэ
пшэдэкыжыыр гыгэхыгэным-
кык республикэм ихэбзуху-
мэкю кыулыкыухэм япшэрыль-
хэр зэрагыэцакэрэр, шыклагыу,
гумэкигыбоу кыэуцухэрэр дэ-
гыэзыжыгыгээнхэмкэ юфхэм
гызтыт шыфэдэр — джары
аных мэхананшхо зигу кы-

зэрэгуойгээхэр зытегушыла-
гээхэр. Блэкыгээ 2012-рэ илээ-
сым ыкы тызыхэтым имээбил
зэфэхьысыжыу афэхүүгээхэм,
нелэ пшээрль шхьабуу зы-
фагьэуцужыхэрэм кьатегушыла-
гээх АР-м ипрокуратурэ иотдел
ипашэу С.Жинжаровыр, АР-м
хэгээгу клоц лофхэмкээ и Ми-
нистерствэ иотделхэу Тэху-
тэмыкөө ыкы Джэджэ район-
хэм ашылэхэм ялыкдохэр,
нэмыкхэри.

Следствиём ыкйи хыкуым
зышозыгъзыбылхэрэр къэго-
тыгэнхэмккэ хэбзэхумэккэ
къулыкъухэм япшэрылхэр зэ-
рагъэцаклэрэм уигъэрэзэнэу
зэрэчымыгъыр ыкйи мы лъэны-
къомккэ лoфшлэныр нахь гъэлъ-
шыгэн зэрэфаер къылуагъ АР-м
ипрокурор шъхьалэ. Зэхэсыгом
хэлэжьагъэхэми ащ дырагъэш-
тагъ.

2012-рэ илээсэр пштэмэ,
ыпшэккэ зигугу кэтшыгыэ
купым кыхиуытэрэ нэбгырэ
493-мэ хэбээхүмэккэ кылы-
кыуэр алыыхуштыгыэх, 2011-рэ
илээсэр а пчыагыэр 497-рэ
хуштыгыэ. Оперативнэ-лыыхон

СОЦИАЛЬНЭ ЮФЫГЪОХЭР

Нэжъ-лужъхэр, зизакъохэр агъэразэх

Адызгъалэ цыфхэм яфэл-
фашлэхэм ягъэцэклэн фэгъээгъэ
— Гупчэу дэтым ипашэу Шхъэ-
лэхь Вчеслав кызырлыгъэм-
клэ, нэж-лужь нэбгыри 169-мэ
аналэ мыхэм атырагъэты, альэ-
лэхь яфэл-фашлэхэр афагъэ-
цэклэх. Ахэр заом иветера-
ных, шуэзабэх, сэкъатныгъэ
зилу ыкйи зизакъоу къэнэгъэ
цыфхыу лэпылэгъу зищыклэгъэ
заклэх.

Гүлчэм исоциальнэ юфышлэхэм зигугуу кьэтшыгыэ нэбгырэ пэпчэ цылыным, псэуным фэшл ящыклагээр афагэцакцлэ. Гэомылапхьэхээр кьафахы, лэзгугу уцхэр кьафащэфых. Яунахэри афагэкьабзэ, ящыклагэмэ, «лэпылэгуу псынклэр» кьафашэ, сымэджэщым члэгуальхьэхэмэ, альэхлох, коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм атефэрэ ахьшэр афаты.

Нэбгырэ тхьапша а нэж-
лужьхэм яфэло-фашлэхэм ягъэ-
цэклэн пылъэу шыуилэр? — те-
упчыгъ Вячеслав.

— Къэдгъэгъунэрэ тинэжъ-
лүжъхэр Адыгэкъалэ, Хьэальэ-

кѳуае, Псѳйтыку ащѳп-сѳух. Зышъхѳ зылыгы-жышъухѳрѳри ахѳтых. Нахъыбѳм яунѳхѳр, ящѳ-гухѳр ежѳ-ежырѳу агѳѳ-кѳабзѳх, зыфѳгыклѳжын-хѳ, пщѳрыхѳнхѳ альѳклы. Тучѳнымы, аптекѳми, по-чѳѳми клѳхѳрѳри, зыфа-ер кѳѳзыщѳфѳжыыхѳрѳри ахѳтых. Арышъ, зѳклѳри лыгыын зѳклѳп.

Социальнэ юфышлэхэр нэбгырэ 28-рэ мэхьух. Нэбгырэ пэпчэ унэгьуйпллгьэгунэ. Ахэм афэдэу гьекьалэ шылажьэрэр нэб 13, Хьэлэкьауе — 10, кьупсе — нэбгыри 3. Ялэжьапклэ сомэ 8100-рэ м. Мэдэ реным кьеклокых. маджэм уфэпшэрыхьан, шхэн фае, унэри физэлупхэ. А пстэум анэмькылу, зиза псэурэм тлэкьурэ укьыкларэ укьыдэгущылэн, кьэбар нхэр кьыфэллэтэн, ыгу кьышээн фаеба? Ахэр социал юфышлэхэм кьагьурэлэ, нлүжьхэр агьэаразэх.

Зипшэрылхэр щытху хэ-
лъэу зыгъэцаклэу Вячеслав

зыццэ кырылуагъэхэм ащыщых
Шъхьапцэжыкыбэ Аннэ, Хъокло
Сафьет, Цэй Аминэт, Лыхэсэ
Ларисэ, Кушъу Таисэ, Дыхъу
Фатимэ.

Къалэм имэрэу Хьатэгъу Налбый ахэм зэрафэразэр, зыщепалэхэрэм ялэу кыызэрафигъэцаклэрэм кыхегъэщы. Ячэухэр лутхыггэмэ, къэблэчхэр лузыггэмэ е нэмькл лэфыгъоу ежхэм апшэ имыфэшт горэмклэ зепалэхэклэ, ишугагъ къарегъэклэ. Нэж-лужхэм я Мафэ зышыхагъэунэфыкырэ лъэхьаным шлухьафтынхэр зэрафишлхэрэри кыывагъ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Клэугъоегъэн фæе

Юфшанлэхэм энергиер нахь фэсакьхэзэ
ащагъэфедэныккэ шыклэу шылэхэм яхьылэгъагъ
Юныгьом и 18-м Мыекьопэ кьэралыгъо технологи-
ческэ университетым Дунзе форумэу шыкьуагъэр.

Ащ кӀэщакӀо фэхъугӀэх Дон кӀэралыгӀо технологическӀэ университетыр ыкӀи ЛӀэпкӀэ уштӀэкӀо технологическӀэ университетыр, экономикӀэмкӀэ ыкӀи сервисымкӀэ КыбылӀэ-Урысы кӀэралыгӀо университетым ишлӀныгӀэлӀэжӀхэр, МыккоммерческӀэ ПартнерствӀэ ИнновационнӀэ технологическӀэ гупцӀэ «Ин-Тех-Дон» зыфилорӀэр ыкӀи Германием испециализхэр.

УФ-м гэгээнгүйгэмрэ шэны-
гэмрэкэ и Министерствэ ишлэ
хэлэу мыщ фэдэ Дунэ форум-
хэр Урысыем икьалэхэм ашч-
зэхашагэх. Джыри кьэлэ 19-мэ
аш фэдэ зэлүкэхэр ашыкло-
шых. Ахэм ахэт Мыекьуапи.
Тихьалэ ыуж Тулэ, Астрахань,
Ярославль ыки Пензэ зэх-
хьэхэр ашызэхашэштых.

Пленарнэ зэхэсыгдор кызылуухыг Мыекьопэ технологицкэсэ университетым ифинансовэ-экономиксэ факультет идекануу Ешыгоо Светлана. Кызылуулагэхэм ректоратым ыцэклэ аш шлуфэс кыарихыг. Зытегу-зылэштэхэ лофыгдор игьо шлыпкэу зэрэщытыр кылуулагь. Энергийер клэуугыоеныр лошлалэхэм япашэхэм ямызэкьыу, нэбгырэ пэлчыи кызыэрэтэпы-тыгээр аш кыхигьгэщыг.

Нэужым шүгэс псалъэ кы-
шыгыгъ АР-мгъ гэсэныгъэмрэ
шэныгъэмрэкIэ иминистрэ игу-
дзэу Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэ.
лофтхъабзэр Мыекъуапэ зэрэ-
щыкIорэр зэригуапэр кылуагъ,
зытегушылэштхэр мэхъанэ зилэ
лофыгъоу зэрэщытыр кыыхигъэ-
шыгыгъ.

— ЗэкIэмI кытэшэжьы советскы хабзэм ил'эхъан лозунгхуэ «Ш'уикIы зых'укIэ, светыр жьугэкIуасэ!», «Псыг'отIо зырызэу хык'умыр зэхэхъэ» зыфиIохэрэр. Ахэм

СИХЪУ ГОШНАГЪУ.

Сомэ мини 100 зырыз аратыгъ

Мазэклэ узэклэлэбэжымэ,
Адыгэк'алэ тхамыклэг'ошхо
кышыхуьгаг, газыр зэрыт
баллоныр к'ауи, бзыльфыгы
6 ыстыг, нэбгыри 5-мэ яду-
най ахьожыг.

Мы тхьамыклагьор кызызху-
лагьэхэм яунагьохэм Iпылыгьу
афэхуьгьэным фэшI Урысые
общественнэ организациеу
«Къаш Пльыжым» и Адыгэ шьо-
лыр кьутамэрэ Адыгэ Рес-
публикэм Iофшэнымрэ соци-
альнэ хэхьоныгьэмрэклэ и Ми-
нистерствэрэ клэщакIо фэхьу-
чи, Адыгэ Республикэм и Пра-
вительствэ лъэлу тхьылкIэ
зыфагьэзагь. Ащ кьыхэкIэу
республикэм ирезервнэ фонд
кьыхахи, тхьамыклагьор кызыз-
хулагьэхэм яунагьохэм сомэ
мини 100 зырыз аратыгь.

— Тиреспубликэ исхэм ащыгъупшэштэп Адыгэкълэ тхьамыклагъоу кыщыхуьгъэр. Хэкладагъэхэм яунагъохэм зыгорэуштэу тшылауагъ ядгъэкълыным пae «Къащ Плъыхым» и Адыгъ шьолпыр къутамэрэ AP-м лофшэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэрэ тызэгъусэу AP-м и Премьер-министрэ тельэлугъ ахьщэ лэпылэгъу тшотделение кыфатлугъу

шыңыу чыпкэ кын ифэгэ уна-
гохэм нэужым тэ ар ятты-
нэу. Кыасломэ сшюигу мы гу-
мэкыггом Премьер-министрэу
Кьумпыл Мурат лъэшэу ыналэ
зэрэтыридаггэр. Ахъшэу ты-
зыккэлэугыгэр тхамэфэ кюцым
тиотделение исчет кыхьагь.
Тэри бэ тетемыгьашлэу тхам-
мыклагь кызызхьулаггэхэм
яунагохэм ясчетхэм ахъшэ лэ-
пылэгьоу сомэ минни 100 зы-
рыз арыдггэхьагь. Ар зэккэмкы
сомэ мин 600 мэхьу, — кы-
лауагь Урысые общественнэ ор-
ганизациеу «Къаш Плъыжым»
и Адыгэ шюльпыр кытамэ ипа-
шэу Кьумпыл Заврбач.

Пашэм кызырлыуагэмклэ, якьутамэ шушлэ организациеклэ макло. Яустав кызырэдилытэрэмклэ, кыфатлупшыгыэу исчет ахьцэ ылымэ, чыплэ кын ифэгэ цыфхэм лэпылэгу афэхуныр япшэрыль ыкли яамал кызырихьэу ар агъэцаклэ. Гушылэм паче, псыкыиуным кызыдыхьырэ тхьамакылагъохэм ядгэгъэзыжын фэгъэхьыгъэ шушлэ лфотхьабзэхэм ренэу ахэлажьэх, цыгынхэр кьаугъомхэш, тирэспубликэклэ а лфыглом фэгъэзэгъэ гупчэхэм алэклагъэхэх.

КИАРЭ Фатим.

Сабийхэм ящынэгъончъагъэ къаухъумэ

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу клоцл ѓфхэмклэ и Министертвэ гъогурыкӓоныр щынэгъончъэнымклэ икъэралыгъо инспекцие мы мафэхэм ѓфтхъабзэу «Переход для пешехода!» зыфилорэр зэхищэгъ.

Зыныбжъ имыкыгъэхэр гъогухэм къатехъухъэрэ хъугъэ-шлагъэхэм ахэмыфэнхэм фэшл джыри зы шыклэ къаугупшысыгъ, водителъхэм ясакыныгъэ ауплъэкӓлугъ. Эколого-биологическэ лицееу N 35-м дэжъ щыт лъэсрыкӓо зэпырыкӓплэм клэлэ-еджэкӓуитӓл зыгет сурэтхэу картоным хэшлыкыгъэхэр (макетхэр) кытырагъэуцуагъэх. Ахэр зыльэгъурэ водителъхэр, шапхэхэм кызыэрэдалытэу, къэуцунхэ е зэрэкӓохэрэм илэ-шыгъэ кыщагъэкӓлэн фэягъ. Ар зэрагъэцӓклэрэм гъогурыкӓоныр щынэгъончъэнымклэ къулыкӓум иѓфышлэхэр лъыплъагъэх, шапхэхэр зыукъохэрэр къагъэу-цугъэх, гуцылэгъу афэхъугъэх. Такъикъ тӓокӓым кыкӓлоцӓ урамэу Пионерскэм автомобилъ 40 фэдиз кыырыкӓуагъ. Ахэм ащыцэу тӓур ары шапхэхэр зыукъуагъэхэу агъэунэфыгъэр. Гъогурыкӓоныр щынэгъончъэ-нымклэ къралыгъо инспекцием иотделэу Мыекыуапэ щылэм

ипащэу, полицием иподполковникэу Александр Семякиным тызэрэщигъэгъозагъэмклэ, мы илэсым клэлэцӓкӓлхэр зыхэ-фэгъэ гъогу хъугъэ-шлэгъэ 28-рэ республикэм кышыщыгъ. Нэбгырэ 26-мэ шъобж зэфэшхъафхэр атешагъэхэ хъугъэ, нэбгыри 2-мэ ядунай ахъожьыгъ. Гъогухэм къатехъухъэрэ хъугъэ-шлагъэхэм ахэфэрэ сабийхэм япчъагъэ нахъ макӓлэ шыгъэныр ары пшъэрылъ шъхъалэу зыфагъэуцужьыгъэр. Илэс еджэгъум кыкӓлоцӓ республикэм икълэхэм ыкӓи ирайонхэм адэт гурьт еджаплэхэм апэблагъэу мыщ фэдэ ѓфтхъабзэхэр ащы-зэхашщытх.

Республикэм игъогухэм къатехъухъэрэ хъугъэ-шлагъэхэр нахъ макӓлэ шыгъэным фэшл водителъхэм сакыныгъэ кызыхагъэфэн зэрэфаер, шапхэу щылэхэр аукохэ зэрэмыхъу-щыр гъогу-патрул къулыкӓум джыри зэ шъугу кыгъэкӓкыжы. **ПАТИЫКЪО Анет.**

ДУНЭ ФЕСТИВАЛЬ-ЗЭНЭКЪОКЪОУ «АДЫГЭ ПШЪАШЪЭР»

Неуцрэ мафэм тегупшысэ

Дунэ фестиваль-зэнэкъокъоу «Адыгэ пшъашъэм» хэлэжьэштхэм япчъагъэ нахъыбэ мэхъу. Зэхэщэкӓо купым хэтэу, Урысыем культурэмклэ изаслуженнэ ѓфышлэу Къулэ Амэрбый зэрилъытэрэмклэ, егъэжьэплэшлэу ашыгъэм ыльапсэ мэпытэ.

Адыгэ Республикэм имэфэкӓ мафэхэм япэгъокӓу апэрэ Дунэ фестивалэу зэхашэрэм имэхъанэ зыкырагъэлэтызэ, зэхэщакӓохэм зэфэхьысыжхэр ашлх. Пэшлорыгъэш зэнэкъокъум щытлэгъугъэх Красно-дар краим, Къэбэртэе-Бэлкъа-рым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Адыгеим ащыц пшъашъэхэр. Тыркуем, Сирием, Саудовскэ

Аравием, Косовэ, нэмыкӓхэм къащыхъугъэ пшъашъэхэри фести-валым кырагъэблэгъагъэх.

Зэнэкъокъум хэлэжьэхэрэр адыгабзэкӓ гуцылэщытх, тилъэпкъ къашъохэр къашлыщытх, шэн-хэбзэ дахэу тилэхэр зэрэзэрэхъэхэрэр къагъэлэгъошт. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние чъэпыогъум и 1 — 4-м щыкӓлошт фести-

валь-зэнэкъокъоу «Адыгэ пшъашъэм» инеуцрэ мафэ нахъышлэу зэрэхъуштым непэ тегупшысэ.

Уголовнэ ѓф кыызэлъахыгъ

Мыекыопэ къралыгъо технологическэ университетым икъутамэу псэупӓу Яблоновскэм дэтым иѓфы-шлэхэм апшъэрэ еджаплэм кычлэхъэ зышлэогъохэм «яспонсорскэ лэпы-лэгъу» аштэщыгъэу агъэунэфыгъ.

Юныгъом и 16-м хэгъэгъу клоцл ѓфхэмклэ АР-м и Министерствэ иследственнэ гъэлоры-шлэплэ МКЪТУ-м икъутамэ ипащэхэм афэгъэ-хыгъэу уголовнэ ѓф кыызэлъахыгъ статьяу «Зэкъодзэныгъ» зыфилорэмклэ (УФ-м и УК ия 159-рэ статья ия 3-рэ лӓхъ). ѓфэу агъэца-клэрэр кыызфагъэфедзэ гъэпцӓныгъэ зыхэлъ

зекӓуакӓлэхэр зэрэхъагъэхэу ахэм ягуцафэх.

Хэгъэгъу клоцл ѓфхэмклэ АР-м и Министерствэ ипресс-къулыкӓу кызыэритырэмклэ, апшъэрэ еджаплэм икъутамэу Яблоновскэм дэтым члӓхъэ зышлэогъохэм спонсорскэ лэпылэгъу кълӓхы фэдэу лэнатӓлэ зылыгъхэм алозэ, хэбзэгъэуцугъэм пэшлукӓохэзэ ахъцэ къарагъэтыщыгъ. Мы зекӓуакӓлэхэр зезыхъагъэхэу зэгугафэхэрэм кызыэралорэмклэ, а лэпылэгъур бюджет члӓплэхэр зэраубытыштхэмклэ шэсэу щытыгъ. Ау ахъщэр зыштагъэхэм кызылэклагъанэщыгъэ, ар къэзытыгъэхэм кӓуачлэ зимылэ квитанцие-хэр аратыжыщытыгъэх.

Юныгъом и 17-м МКЪТУ-м икъутамэу поселкэу Яблоновскэм дэтым ыкӓи ѓфым хэцагъэхэм япсэупӓлэхэм лыхъон ѓфтхъабзэхэр ащызэ-рахъагъэх. Хэгъэгъу клоцл ѓфхэмклэ Министер-ствэм кызыэритырэмклэ, уголовнэ ѓфымклэ къэушыхъатын мэхъанэ зилэ документхэр къа-гъотыгъэх.

МЭШЮДЗ Саид.

Стипендиехэр зэтефыгъэх

Сыдрэ лэъхъани стипендием урыщылэнэу щы-тыгъэп. Къэлэ инхэу ѓфшлӓплэ зыдэтхэм клӓ-лэхэм ѓф ащашлэщыгъ, пшъашъэхэр янэ-ятэ-хэм къратырэ ахъцэм фэсакышщыгъэх, клӓ-жыгъом нэс зэпащышщыгъ. Ау сыдигъуи гушлӓуагъо, макӓми, ежъ кыплэжыгъэ стипен-диер студентым къратыныр.

Мы мафэхэм апшъэрэ еджа-плэхэм илэсыклэ еджэгъур ащырагъэжьэжыгъ, кызыэрало-рэмклэ, мы мазэм стипенди-еу сомэ 1100-рэ нахъ мыхъурэм сомэ 99-рэ кыыхъэщт. Кол-леджхэм ачлэсхэу сомэ 400 нахъ кызыэрамытыхэрэм сомэ 36-рэ къафахагъэхэу. Ау про-центи 6,5-рэ хэогъахъокӓлэ зэ-хъокӓныгъэшхо студентым ищы-лакӓлэ ащ фишлыщтэп.

Арэу щытми, апшъэрэ еджа-плэр зэрыт субъектым елыты-гъэу стипендиехэр зэтефыгъэ-хэу мэхъу. Гуцылэм пае, Мос-ква дэт къралыгъо универ-ситетым бюджет ахъцэкӓлэ ще-джэхэрэм ястипенди-е мазэ къэс ректорым ыцӓклэ агъэ-нэфэгъэ ахъщэр хэгъахъо шы-фашы. Москва дэт къралы-гъо техническэ университетэу Бауманым ыцӓлэ зыхъырэм илэс къэс студентым кы-ратырэ стипенди-ем щыхэхъо. Гуцылэм пае, аужырэ курсым

исэу дипломыр зытхырэ сту-дентым апэрэ курсым ще-джэрэм ратырэм фэди-зырэ ныкъорэ, фэдитӓукӓлэ нахъыбэу локӓлэ.

Ащ фэдэу Мыекыопэ къралы-гъо технологическэ универ-ситетым стипенди-е фондыр студентхэм зэрафагошърэм, стипенди-е зэфэшхъафэу мы еджаплэм щатыхэрэм такӓлэу-члӓгъ. Ащклэ гуцылэгъу тшлӓгъэ мы ѓфым хэшлыкӓлэ физилэу, илэс пчъагъэрэ проректорэу ѓф зышлагъэу, джы къэбар-лыгъэлэс амалхэм ыкӓи обще-ственностым зэлхыныгъэ адырлэнымклэ университетым игъэлорышлӓплэ ипащэу Ольга Ивановар.

Ащ кызыэрилуагъэмклэ, уни-верситетым стипенди-е зэфэ-шхъафхэр щыгъэнэфагъэх. Къэ-ралыгъо академическэ сти-пендиер студентэу дэгъоу ыкӓи дэгъу дэдэу еджэхэрэм афа-гъэуцу. Юныгъом и 1-м кыще-

гъэжъагъэу ар сомэ 1340-рэ мэхъу. Дэгъу дэдэу еджэхэрэм ащ процент 25-рэ тегъэхъуагъэу араты ыкӓи ар 1675-рэ мэхъу.

Зыхэгъэхъогъэ къралыгъо академическэ стипендиер еджэ-ным, шлэныгъэ-ушэтын, обще-ственнэ ѓфхэмклэ, культурэм, творчествэм ыкӓи спортым гъэ-хъагъэхэр ащызышлӓгъэу сту-дентхэм афагъэуцу. Ар я 2 — 3-рэ курсхэмклэ сомэ мини 5, я 3 — 6-рэ курсхэмклэ сомэ мини 7 мэхъу.

Ахэм анэмыкӓлэу зянэ-зятэ зымылэж студентхэм, а 1-рэ ыкӓи я 11-рэ купым хэхъэрэ сэкъатныгъэ зилэхэм, радиа-цием ыпкъ кыкылыгъэ тхъамы-кӓагъохэм шъобж ахэзыхыгъэ-хэм ыкӓи узэрыпсэун плэклышт ахъцэу члӓплэм цагъэуцугъэм нахъ макӓлэ кызыэрыхъэрэ уна-гъом кыкылыгъэ студентмэ социальнэ стипенди-еу сомэ 2010-рэ хъурэр афагъэуцу.

Къэралыгъо социальнэ сти-пенди-ем лӓхътедзэ илэу, сомэ 6653-рэ хъоу, къраты а 1-рэ ыкӓи я 2-рэ курсхэм ба-калавриатым ипрограммекӓлэ дэгъоу щеджэрэ студентхэмрэ материальнэ лэпылэгъу зыщы-кӓагъэу агъэунэфыгъэхэмрэ. Университетым хэт политехни-ческэ колледжым щеджэхэрэм ястипенди-е сомэ 500, хэгъэ-хъуагъэу аратырэр 625-рэ,

социальнэ стипендиер сомэ 750-рэ мэхъу.

Ахэм анэмыкӓлэу, анахъ къа-хэщыгъэ студентхэм зыгорэм ыцӓклэ агъэуцугъэ стипенди-ехэри къратых. Гуцылэм пае, Урысые Федерацием и Пре-зидент ыцӓклэ агъэнэфэгъэ стипендиер сомэ 2200-рэ мэхъу, Урысыем и Правительствэ истипенди-е сомэ 1440-рэ екъу. Ахэр афагъэуцух федеральнэ бюджет ахъцэкӓлэ еджэрэ сту-дентхэу еджэным ыкӓи научнэ ѓфшлэным гъэхъэгъэшхохэр ащызышыгъэхэм. Мы стипен-диер зыгъэнафэрэр УФ-м гъэ-сэнэгъэмрэ шлэныгъэмрэклэ и Министерств ары. Ар кызы-ратышт студентхэр къэзы-гъэлъагъорэр ежъ еджаплэм ишлэныгъэлэжхэм я Совет.

Студентхэу бюджет ахъцэкӓлэ очнэу еджэхэрэр джыри зы стипенди-е щыгугъынхэ алэ-кышт. Ар еджаплэм иректор ыцӓклэ агъэнэфагъэу сомэ 4020-рэ хъурэр ары. Факуль-тет стипенди-еу щы — ар сомэ 2680-рэ мэхъу.

Факультет пэпч зы студент ыкӓи политехническэ колле-джым щеджэхэрэм ащыцэу зы, зэкӓлэмклэ нэбгыри 10 АР-м истипенди-еу сомэ 1200-рэ хъу-рэр, колледжым щеджэхэрэм сомэ 700 афагъэнафэ. Мы стипендиер зэратыштхэри еджа-

плэм ишлэныгъэлэжхэм я Со-вет ары зыгъэнафэрэр.

Урысыем иэкономикэ хэхъо-ныгъэ езыгъэшлышт ыкӓи ыпэ-клэ лыхъыгъэкӓлэстэт сэнэхъат-хэр кыыхэзыхыгъэ студентхэм стипенди-е хэушхъафыкылыгъэ-хэр афагъэнафэх. Мыекыопэ къралыгъо технологическэ уни-верситетымклэ ащ фэдэу кыы-хахыгъэ сэнэхъатхэм ащышхы «Информационнэ щынэгъончъа-гъэр» «Фармакологийер», «Транс-портым игъэфедэн». Ахэм аще-джэрэ студент дэгъухэм Уры-сые Федерацием и Президент истипенди-еу сомэ мини 7 хъу-рэр афагъэуцу, Урысыем и Правительствэ истипенди-еу сомэ мини 5 мэхъу.

Мы еджаплэм студентхэм ямызакъоу, аспирантхэм, ин-тернхэм, ординаторхэм ыкӓи докторантхэм стипенди-ехэр ашаратых.

Стипенди-ехэм анэмыкӓлэу университетым студентхэм ахъ-цэкӓлэ ренэу лэпылэгъу ащыфэ-хъух. Ащ фэдэу зянэ-зятэ зымылэхэм мазэ къэс сомэ 5490-рэ гъомылапхъэм пэлу-хъанэу, илэсым зэ сомэ 36942-рэ араты шыгъын, зэ-реджэхэрэ тхылъхэр, лэмэ-псы-мэхэр кыращэфынэу. Студен-тхэм, аспирантхэм ыкӓи док-торантхэм япсауныгъэ зэте-гъуцожьыгъэнымклэ, сабий къа-фэхъугъэмэ, дэкуагъэмэ е къа-щагъэмэ, яунагъо щыц горэм идунай ыхъожьыгъэмэ, ащ фэ-дэу лэпылэгъу афэхъух.

СИХЪУ Гошнагъу.

ХЭГЭГУ ЗЭОШХОМ ТЕКЮНЫГЭЭР КЪЫЗЩЫДАХЫГЭЭР

**Унэ кьелэрэм ыпсэ
елэжь** *(Гушы/эжь).*

Заор — хъазаб, заор — нэпсы, заор — лъэпкъыгъэклод. «Жыбыгъэ ужыр уае, зэо ужыр хъадагъэ» ело гушыгъэжым. Ащ заор хэтрэ цыф лъэпкъыкыи зэрэтыхамыкыгъэ инын, цыфыбэм апсэ зыдэзыхырэ мэшолыгъэу зэрэщытыр нафэ къыпфешы. Ау сыдэу пшына — ухэгъэгуми, ульэпкъыми, уцыф къызырэкломи, нэтэгум итхэгъм ублэкынэу е ушлокынэу щытэп. Зэошхом игынгъоз тичыгу зышъхъащытыгъэу, нэмыц техаклохэм лъыпсыр псыхъоу загъэчагъэм илъэс 68-рэ тешъжыгъэу, тикъэралыгъо ащ Теклоныгъэхъор къыщыдихыгъэу, мамыр щылэклэ гъогум тетэу мэлсэуми, блэкыгъэ хъазабым, къыным итыркъо мыкыжъ ныбжырэу цыфыгухэм къатенагъ. Ар зынэ клэкыпагъэхэм, зылъэгъугъэхэм, зыщэгчыгъэхэм язакъоп, ежъ фэдэр ыпсэ хэлэжымэ фэгумэклын ыкыи дэлэпылэн шэн зыхэлъ пэпчъ, хэгъегум охы ащ ицыфхэм охътэ къынэу, ыкыи дэлэ жъалымэу къызэпачыгъэр непэ нэбгырэ миллионишъэхэм гуклэ зэхашлэ, зао къэмыхъуным ыкыи ар тыди щымылэнэм зэралъэклэу фэбанэх.

Цыфыр тlo къэхъурэп

Сыда сабыир гыизэ мы чы-
лээм кызыктыхорэр? Ешлэ
шулуа ушэтыныбэу, лъэпэогъу-
бэу зэутэклыщтыр ыки сыд
ишлыкэми, клочлэгэу сыдигъуи
зыфырыкхужыизэ, ахэр эпи-
чынхэр кыизэрежэхэрэр?

Ары. Гыашлэ бгъэшлэныр
аукъодыне — цэлаги, амали,
акъыли, лыгы, цыфыгыи ащ
ифэныкьуагъ. А лъэныкьо пстэ-
умэ къамыуфэу, афырикьурэр
— лыхъужь. Арыштын урыс

Заом ыпалоу Хьасанэрэ ишъхьэ-
гъусэрэ мы сурэтыр атырахыгъагъ.

классикэу Н. Островскэм «Жизнь — борьба» зыкIыла-гъэр, гупшысэ ин, гупшысэ лъэш. Ренэу угулэмэ, учъмэ, убанзэу иугугъэ ымыгъэулабжъэу ушылэн фæе, джашыгъум теклоныгъэм улъыкIэхъацт. Ац фэдизэу къэтпчыгъэр сыдым-кIы шылэныгъэ хабзэмй ышлагъэп Беджелды Хъасанэ мы дунаим кызытехъом, ау лъэ-шэу цыфы фэдэу шылэмэ шолгъуагъ зы гашлэу Тхъэм кырытыгъэр ымыгъэхъаулыуе.

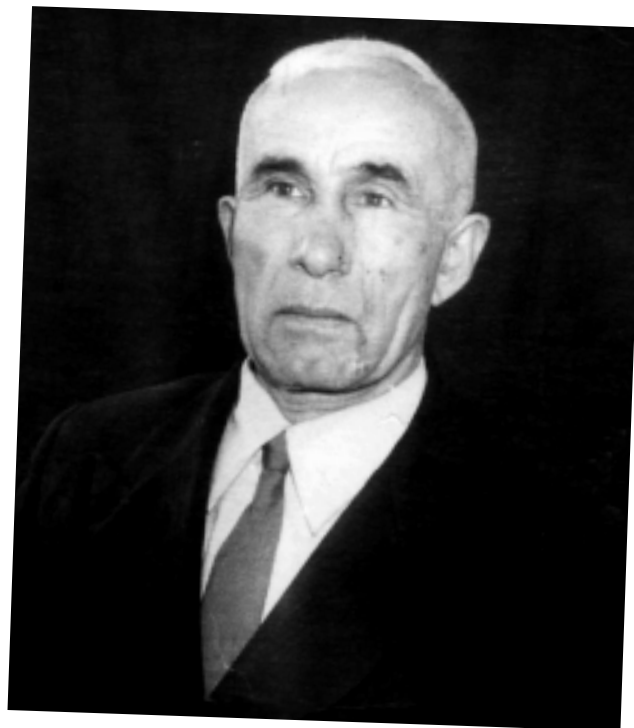
ИкъэхъукI, ищыIакI

Зигугу кэтшышт хугъ-
шагъэхэм ауж Лабэ псыбэ дэ-
чыжьыгъ, адыгэ шьолпырми
зэфэдэклэ шылакэм нахышлум
зыфиузенкыгъ; лъэпкыр егъа-
шэм зыкхъопсыштэгъэ шлэ-
ныгъэ-гъэсэныгъэри, шхъафи-
тыныгъэ гупсэфныгъэри, нэмык
амал-кьулаибэри зэригъоты-
лэжьыгъ — зиухухужыгъ. Ау
уиблэкыгъэ уфызэмыпллэ-
кыжьуэ, ухэтми узфэсакы-
жьэу узыкырымыпллэжьыымэ,
гъашлэм удэлъэбэкъон, цыф-
хэм адебгъэштэн плъэкыштэп.
Ышхъэклэ, къешлэкыгъэхэмкли
шьыпккагъэ зыхлэхэр ары
шылэныгъэр лызгъэкълатэхэ-
рэр, кыным сыдигъуи икълплэ-
хэкълплэ фзыгыотыхэрэр. Хэ-
ти икхъхуклагъэр, ишылэклагъэр,
пэкълэкыгъэр зэклэ зызэпэпчэ-
чыклэ, а цыфым ыуасэ нафэ
кыпфэхъу.

Беджэлды Хьасанэ 1914-р ильэсым кьуаджэу Фэдз шы-
псэурэ мэкьумэщылэ унагьом
кьыхуьхьагь. Янэ пасэу дуна-
им зехыкьом, сабыищ — клэ-
лищ цыкьлоу кьыкьэныгьагь, Хьа-
санэ анахь такьырыгь, анахьы-
жьыгь. Кьалэхэм ятэу Мухьа-
джыр лаби нэмыкь бзыльфыгьэ
кьыщэжьыгьагь. Кьэлэ нахьы-
жьым сыдыгьэу ыналэ ышнахьы-
кьлэхэм атетыгь, макьлэ афишлэ-
гьэри алэ теуцонхэшэ, цы-
фы хьунхэмкьлэ. Ибэу ушыты-
ныр мыгьхьагьоми, ар нахь кьы-
ныжь кьэзышыщтыгь-
гьэр цылэкьлэ имыкьур
ары. Лэжьэкьлэ цыфыр
бгыщэ хьугьэу губьом
итыгь. Хьасанэ ятэ
лэжьэкьлэ мыпшыжь
кьызырыкьлуагь. Зы
кужьэрэ шитлүмрэ
афэукьлочын алэакьы-
щтыр ащ ышэхьэкьлэ
ыушэтыгьап, «кьэмыт-
тыкьырыжьоу» игьа-
шлэ кьыхьыгь. Мухьа-
джыр ильфыгьэхэм
Хьасанэ анахьыжьыгь.
Тым икьлэсэн-лэпылэ-
гьоу, лофшлэным ылэ
екьлоу кьэтэджыгь.
Хьасанэ сабыищ мэл-
эхьоныр зырегьа-
жьэм, адыгэхэм шун-
кьыр кьяшлэкьыгьагь.
Ау Октябрьскэ рево-
люциер кьэси, цыла-
кьлэр зэблэхьугьэ, тхэ-
кьлэ-еджэкьлэ амал го-
рэхэр цылэхэ хьугьэ.
Ежьым ащ фэдэ амал
имылагьэми, илэгьу
зырызэу еджэхэрэм
мо кьалэр яхьуапсэ-
щтыгь. Нахь фэхьу
зылэхэу еджэныр зы-
ублэгьэ илэгьухэм зэ-
рагьашлэрэр, атхы-
рэр, аджырэр, цыкьлэ

Хъасан

**Ятлонэрэ Хэгъэгу
зэошхор заухы-
гъэм илъэсипш!
пчъагъэ тешлэ-
жыгъ. Ау хэти
ащыгъупшагъэп,
сыди ащыгъуп-
шагъэп. Зэо
улэгъэнчъэрэ
зэо аджалынчъэ-
рэ хьурэп.**

Кіэлэегъэджэ иныгъэу, зэошхом игъогу кыхьэхэр зпызычыгъэу, Берлин нэсыгъэу Беджэлды Хьасан.

чыкылоу аклырыплымэ, аклэ-
дэлукизэ Хьасанэ кыуыбыты-
щтыгь. Ишлэ шлэгъошлоу кыи-
члэки, ежь-ежьырэу еджэным
псынкмэу хэгъозагь. Джащы-
гуым умэлэхъоным нахь лоф
гъэшлэгъонэу еджэныр зэрэщы-
тыр кыгурылуагь ыки ятэ
еджаллэм чигъэханэу ельзугь.
Хьасанэ еджакли, тхакли зери-
шлэрэр кыдалыгъти, я 5-рэ
классым рагъэтысхьагь.

Къоджэ еджаплэм классы 7-р кызыщыеухым, Адыгэ клэлэ-егъэджэ техникумзу Краснодар а уахътэм дэтыгъэм члэ-хьагъ. Мы еджэплэ цлэрылор Фэдз щыцхэмклэ апэрзу кэз-зыухыгъэхэм ащыц Беджел-ды Хьасанэ. Ащ ыужылоу Крас-нодар клэлэегъэджэ институттри кыуыухыгъ. Клэлэегъэджэ техни-кумыр кызыереухеу, тыгъэгъа-зэм, 1936-рэ илъэсым, дзэм кыулыкъу щихьынэу кыуагъэ. 1938-рэ илъэсым ичъэпыогъу кыщегъэжыагъэу 1940-рэ илъэ-сым ижъоныгъоклэ мазэ нэс кылэу Краснодар НКВД кур-схэм ащеджагъ. Кызыереухеу, къэралыгъо кыулыкъухэм ахэ-хьагъ. Заом ыпалоу, Польшэ хэгъэгум игъунэпкъэ дэдэ дэжэ, Белоруссием ит Гродненскэ хэкүм лофшлэплэклэ агъакло, паспортнэ столым пашэ фашы.

Нэмыц техаклохэр тыхгэзгү
елбэтэу зэрапхьон гухэлъ ялэу
тичлыгу кызебанэхэм, Хьаса-
нэ Белоруссием шылагъ. Зэ-
ошор кызырежыагэм икьэ-
бар гомылу ащ цызыхыгъ.
Органхэм ахэт лофышлэхэр ты-
дэки джашыгум кышчалэты-
гъэх, кьэтэджыгъэ зэо лофы-
гъуабэхэмкIэ НКВД-м иунашъ-
кIэ ахэм пшэрылхьэр зэшлуа-
хынхэ фэягъ. Мыш икли Бе-
джэлдыр зэуапIэм Iухьагъ.
ЖьоныгуакIэм кышыгъэжыа-
гъэу чэпыогум, 1942-рэ илэ-
сым нэс Махачкала эвакгос-
питалым кьулыккыр шыхыгъ.
Ащ ушугым зэуапIэм ашагъ.

НКВД-м илофышлэ чаны-
гъэу, псэемыблэжь дзэкю-
лыгъэу Беджэлды Хьасан.

Мэздэгу, Новороссийскэ, Шапсыгъэ къушъхьэтхым ащыклогъэ заохэм ахэлэжыагъ. 1943-рэ илъэсым ишырлэ мазэ улагъэ мэхьу. 1943-рэ илъэсым, мэкуогъум и 15-м щегъэжыагъэу 1944-рэ илъэсым ыклэм нэс минометнэ училищым щеджагъ ыкы ар младшэ лейтенантыцлэр илэу къыулым, зэуаплэм лухъахыгъ. Пыим иб Тэклоньгъэм

щынэсыгъ, ау дзэ къулыкъум
къызыхэкълъжыпагъэр 1946-рэ
илъэсым ишышъхьэлү маз ары.

Зэо гъогу Юнтіэ-щантіэхэр

Заор кызыщежыгъэ апэрэ мафэхэм къащыублагъэу ар аухыфэ нэс Беджэлды Хьасанэ ащ имэшло стыр ренэу хэтыгъ. Маклэп ыщэчыгъэр, маклэп пэ-клэклыгъэр, ау зыкыи теклоныгъэр кызыэрэдахыштым еджэнджэшыгъэп, пытагъи, лыгъи сы-дигъуи хэлъыгъ. Зэклэ совет-скэ цыфхэм Хэгъэгум паемэ, узэблэжынуэу зэрэщымытым шолъыхуныгъэшхо фырылагъ, ащ лъэпкъ зэфэшъхьафыбэу тикъэ-ралыгъошхоу СССР-м щыпсэ-уштыгъэхэри зэщыщ-зэпэблэ-гъэ дэдэ ышлыгъагъэх. Чылы, гъабли, пцлэнэ-лъапцли, лашэ икыу зэрыямылэми кыгъэуцу-гъэхэп, зэрзэкъотхэм ыгъэгү-шуагъэх. Щэч хэлъэп зэо лъэ-бэкъу, такыкы пэпч чынэгъо-кын минэу зэрзэхэлъыр. Ар зэклэ зынэ клэклыпагъэу, ащ хэлэжыагъэхэм а мэфэ анэхэ гомылу хылыгъэхэр къагъэтэ-джыжэу, агъэбыракъэу, рыгу-щылэжынынхэр ары кызыкляхы-лэклыштыгъэр. Хьасанэ ахэм афэдагъ, «заор джэгугалъ пшы хьуштэп, гушылэ хэлшыкылынуэи ишыклагъэп» ылоштыгъ. Ауми бгъэгугълачлэм цызэтэыришлэ-гъэгъэ гукъэкыжыгъэу игупсэ дэдэхэр зышкыгуазэхэр шылэх, къэнагъэх.

Хэзгэгур нэрэ-лэрэм лыгээм
зэлыштагь. Дээ Плыжьыр
аперэмклэ кызэкэлкюн фаеу
хугагьэ. Ар заом икьежъа-
плэр арыгьэ. Сыд ишыклэми
тидзэхэр зэрыкложтхэ гьогур
афэукьэбзыгьэн, ягьэлъэгъу-
гьэн. афылхырышыгьэн фэя-

ИЛЪЭС 69-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКІ

гээ. Ашклэ пшээдэклыжь илагэ а уахтэм НКВД-м илофышлэу Беджэлды Хьасани. Джащ фэдэ чыплэм цыф купышхор мэзи, кьушъхы, псыхьо нэикл-люикли арылщыныр псынкла-гьэп, ау сьд ишыклэми ю-фыр зэшлопхын фэягээ. Ащ дэжьым Украинэм, Полтавскэ хэкум зоохор ащыжьотыткэ Тидзэклолхэр псынклэу псыхьоу Псел кьищыгьэнхэ фэягээ. Апэрэмклэ, псыр бгьузэ цыклоу ольэгьу, изытет дэди гу лып-тэрэп. Хьасанэ уахтэм мэ-хьанэ фишлэу, игьусэ дзэклол-хэм еужырынхэу афэгьэпы-тэ. Командирым кьылуагэ — гьэцаклэ. Ау псыр куоу, чылэу, льякьор киутэу кьычэкэлыгэ. Зэрэхахьэхэу рыхьыхыхэу ригьэжыагэ, джащыгьум кьыгэ-уцухи, ежыр хэхьагэ. Хьаса-нэ клочлэшхуагэ, зэпырыкыгэ. Ау пстэумэ ар зэрафэмыуло-чыштым, члэнэгьабэ зэрэлэ-щытым кьыдегупшыси, амал кьы-гьотыгэ. Щыгьынхэм янахьы-бэр клэпсэ пытэу зэпаригьаши, канатым фэдэу, нэлкыи бгьуй-гьлм зэпыраши, алыгьэу зэпы-рыкыгьгэх. Джауштэу кьызэ-кэлэклорэ тидзэхэм лэпылэгьу афэхьугэ, хэкыплэ кьафигьо-тыгэ. Ащ епхыгьэу апэрэ ты-ныр, «За отвагу» зыфилорэ медалыр Беджэлды Хьасанэ кьыратыгэ. Зыщыкын дэдэм сыдигьокли агьаклоштыгэ, агьа-зэщтыгэ Хьасанэ. Сыбыри джащ фэдэу щылагэ. Мызэу, мытлоу — 4 улэгэ хьылэз хьугэ ыкли лэзалэхэм ачэ-лэыгэ. Ащ дэжьым Тлуапсэ пьир зэрильэклэу еоштыгэ, гос-питалэу зычлэлъри нэмыкл чы-плэ гьэкощыгьэн фэягэ. Па-лубитиу зэтет зилэ кьухьэмклэ рашэжыагэхэ, нэмыцхэр кьа-ох етлупщыгьэу. Ау кьухьэм ычлэгьклэ щэр кьытефи, чи-хьэу, псыри кьйоу ригьэжыагэ. Джащ дэжьым, ычлэгьклэ щы-лагэхэр члхьэхэхээ, ышъхьагэ тельхэм «Прыгайте в воду!» алуи кьафагьэпытэу кьякууа-гьэх. Хьасанэ кьухьэм кьыл-кыгьгэхэм, зыпсэ кьэнагьгэхэм ахэфагэ.

«Зэо зэхэпхю ужхэр клым-сымыгээх, — кылотэжыштыг Хьасанэ. — Ечэндэ. Сыхвати 4 — 5 хуугээ, хэубго-жыгээху, чыгум шыц зашыл-гээ, ос-ощ чыным хэлхэу нэмыцхэр кызежыэштхэм ежэх хагэфэнхэу. Ау лапи, лпали мэдыи, чыылер кыпкклоцлэхэ. Кыыхэклыштыг ащ фэдэ уах-тэм хэштыхэхээрэри, ау зэупчлыжыштыгээх, амал тлэ-клоу шыэмккэ зэрэмыштынхэм пылыгээх. Ау цыф пкыыш-о-лымккэ члы цынер боу зэра-рышху. Еж Хьасанэ джащ фэ-дэ зэо мафэм ашыц псыуца-гээм мэфэныкыо зыхэлыгыгэ уж ыклэльэныкыо зэрэшытэу пиубытыкли ыгээгулэжыыгагэ, ар хэужыныхыи, узыжэу лым илагэ. Пкыы зэклэубытагээр ыльэшэуэ пыир хигфафэштыгэ, ау мыщ дэжым ылапшэ кэуп-шэхэе пыйшэр кыытефи, лып-спыр кыпычыэу кыыгээтэ-кыуагэ, арэуштэу зэрэшытэу Хьасанэ мы зэо ппырыгьом, лэр дэгьоу пипхыкли, хэтыгэ, зэпыгьоу иакыл шыагагэ ыкли госпиталым кышынэхэхэжыгыгэ.

Ззо гоюхэр хьадэгү лъамыдж заклэх, кьэбар хьугъэшэгъэ закъоу зэхэпхьэрэри гум фэщэчырэп. Ары. Ззо дъгъуи, ззо дахи хьурэп, ар тхьамыклагъу, хьазаб. Заом хьатгыгъэхэм яжэдэклэу ар зыфэдагъэр зэрагъашлэмэ ашлонигоу ветеранхэр бэмэ упчлэжыгъу ашлш, еджаплэхэм арагъэблагъэх, алэыгъгъэр кьарагъэлуатэ. Хьасанэ а зэклэ лъэшэу кьехьылъэклыщтыгъ, ау сьд ышлэныгъа лыгъэ-цыфыгъэ мэхьанэр лъаужхэм агурьгъэлөгъэн фэягъэмэ.

— Сидигуа а зэо лъ-хъаным угу анахъ кызыу-зыгъэр? — Ушыгупсэфынуи ащ таккыкыпэ хэмытми, емыш-шэ-шумышлэу кьеплчыштыгъэх.

Мы нэгъэулпэгъуам Ха-санэ ынэлү а мэфэ онтэгъу, анахъ гопэгъухэр зэу кьиу-цожыштыгъэх; кьэплотэнэу гушылэкэ шымыт лыузым нахъ-фырыгъашлэштыгъ. «Сыгу анахъ кызынзыгъэр. — Ыроштыгъ

Ззоуж ильэсхэм егъэджэн-пlуныгъэм пидзэжьи опсэуфэ Хъасанэ ащкlэ loф ышlагъ
(я 2-рэ сатырым, сэмэгумкlэ я 4-р — Хъасан).

Хьасанэ, — джа заом ащэрэ тхьамыклэхэр зэкIэ — урысыбзэ гуыцIи амышIэу, узбеки, казахи, къэндзали, адыги, даргини, нэмыкли, цыф лэпкыбэр — кыагурыуи цымыIэу, шыгыны, Iаши ямыIэу, сабыим фэдэхэу, нэплъэгъу хьалэлкIэ кыпIцыгугъхэу кыпIуплэхэху, зэуапIэхэм гузэжыагъуклэ ядгъэкIухэзэ, зэралатакъоштыгъэхэр ары. КIэлакIэхэр багъэ, нахь Iыкухэри ахэтыг гур агъэузэу...» Адэ Хэгъэгум гуIэгъушо кыфыкыокымэ, анэхь хэкуIадэу, хэстыхэрэр лэпкыхэр арыба.

Беджелды Хысанэ зэо гыгу
кыхъэ кыныр зэрэщытэу зы
кIугъэ цыф. Берлин штэгъэ-
нымкIэ зэо анахъ жьылымэм
щыфэхыгъэхэр зэрэбэ дэдагъэр
щыгушпшэщыгъэп. Хысанэ
ренэу зэо Iугьом, зэо лъы-
псым хэтэу илъэси 4-м ехъур
кыхыбгы, ау Тхьэр кыфэ-
упси, ыпсэ кыуухумагъ.

Хьасанэ ззошхом ильэхъан Берлин нэсыггэмэ ащыц. Зэо зэпыуплэ-гъэпсэфыгом дэжъ, джау унэ зэтетишхо балкон горэм тетыгъ. Жьыкьэзэцгъу имыфагъэу, чыгумкIэ, шагумкIэ зэплъэм, икьоджэгъу шыпыкьэу Мэкъоо ПIутIэ ыльэгъугъ. ГуIэу, зэпытэу еджагъ:

— Тлутлэ, Тлутлэ, щыт джа
чыплэм, — ылуи.

Гүлээз ечьэхи, икьоджэгү
лаплышхоккэ зылэкиубытагь...
Мо литлүм аклэхэклирэр, апэ-
клэклигьэ постэур, гуцылэнчьэу,
анэгүшхьэхэм кьательэдэ-

гээ нэлс пхьэпхьэхым кы-
луатэщтыг. Ары. Теклоныгээр
псынклэу кьафеклугьэп тисо-
ветскэ дзэклолхэми, тикьэра-
лыгуи, ащ ипашэхэми, ау яхы-
гээ-зэфэгээ Тхэм кыльэгуи,
пынжэ техаклом тыригьэкла-
гьэх.

**Гушлуагъом
къегъэзэжьи**

Лпыгэр ыгукли, ышхьэкли
ыпсыхьагъэу, зэо гъогу мы-
ухыжыыр кызыэпичи, Теклоны-
гэр кызыдаыхыгэ уж заулэ
тешэжыыгэу, 1946-рэ илъэ-
сым дзэм кыхэклыжы, Бе-
джэлды Хьасанэ иджэныкь
машо зычыблэр ихэу, икьуа-
джэу Фэдз кыггэзэжыыг.

Насыпэгъу заом ыпалоу кы-
фэхуыгъэ бзыльфыгъэ еджэ-
гъэ-гъэсэгъэ дахэу, ыабэу, гу-
кIэгъоу, Iапыххэм япхуэ зэкIо
гъэшIуагъэу Нашхьо (ублэлIэ
классхэм якIэлэегъэджагъ),
зэо къекъагъэм имашо иза-
кIоу кыизпичыжыи (апэрэ са-
быир — пшъэшъэжыер а го-
гум кытехухагъ), Адыгэ хэ-
кум къекIожыгъагъ. ЩэIагъэ
иIэу, шъхьэгусэ лыхужьым
ежэщыгъ. ЗэрэкIуаджэу Хэ-
гъэгум иухумаIо пэпч ашIуа-
бэ шIэу паплъэщыгъэх. Зео-
шхом шIушIагъэу щырилэм пае
Хъасанэ медальхэу «За от-
вагу», «За победу над Герма-
нией» ыкIи Апшъэрэ команд-
нущэ шъхьалэм ыIапэ зыкIэ-
дзэгъэ щытхуэ тхылъхэу кIа-

лэхэу Пренцлау, Ангермюнде, Штральзунд, Гримен, Демин, Мальхил, Везенбург штэгээн-хэм зөөклэ шэлхэз инрэ лыл-блэнэгээшхорэ кызызраащыхэ-фагээр кьащилюштыг, ащыклэ-гьэтхыггагь. Кызырэсыжэу иклэс сэнэхэушымклэ илофшлэн Хэсанэ Мухаджыр укьом пидзэжыгь, кьытклэхухьэрэ лэужхэр гэсэнэгьэ-шлэныгэм фэпүгээнхэм шэлэфэ дэлэ-жыгь.

Ежь иунагьоки Хьасанэ лъапсэ дахэ ыдзыгъ: апэрэ пшъашэм — Тэмарэ ыуж къэхуыгъэх ыкьохуэ Мухамэд ыки Амэрбий, ыпхуоу Асыет. Беджэлды Хьасанэ ыпхуитлу янэ-ятэхэм ялъагьо рыкьагъэх, кълээгъэджэ сэнэхъатыр хыхыгъ, кълэл нахыжъуэ Мухамэд Петербург дэт Мэз академиер кыуыхыгъ, илъэсыбэ хуыгъуэ иунагьоклэ ащ цэпсэу. Амэрбий — нахыкълэр — Москва МИФИ-м (Московскэ инженернэ-физическэ институтым) щеджагъ, кыуыхыгъ. Мыекьуапэ иунагьоклэ дэс. Беджэлды зэшхьэгъусэхэм ялъфыгъэхэм атекыгъэхэм атекыжыгъгэ бын дахэхэр ялэ хуыжыгъгэ. Мамырныгъэ щы-лэмэ, гъашлэм хэхъошт ыки зилэтышт.

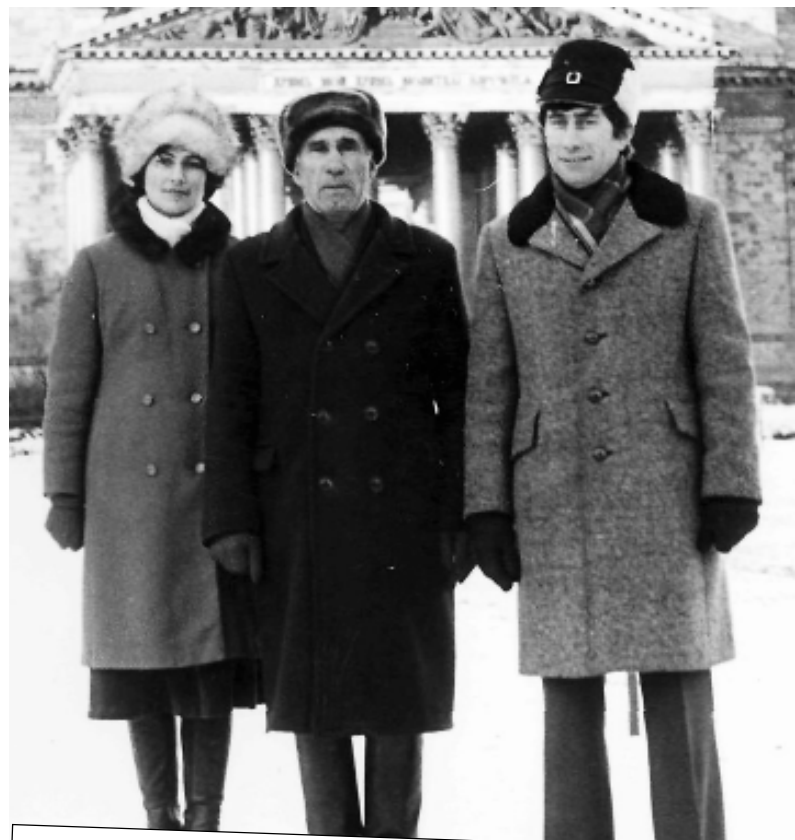
Гъэшлэ гъогу мыпсынклэ, ау
гъогу гъэшлэгъон дэдэ зилэгъэ
ятэу, ятэжъэу, ятэтэжъэ пашъэу
Беджелды Хъасанэ Мухъа-
джыр ыкьор ылфгыгъэхэм, иу-
псэхэм, ыкьоджэгъухэм, илоф-
шлэгъухэм, ичлыплэгъухэм ащы-
гъупшэрэп. Илъэс къэс, анахъ
гъэтхэ мэфэкI лъапIэу, инэу
Теклоныгъэм и Мафэ зыщы-
хагъэунэфыкIрэм, Хэгъэгу
зошхом лыгъэ чыззрихъэзэ
мамырныгъэр тфэзыухъума-
гъэ пэпчъ ыцIэ къыщыралэ, ща-
гъашIэ. Лыхъужхэм Хэгъэ-
гур, цыф лъэпкъ пстэуарэ
арэгушхэ, апсэ емылбэжыгъэ-
хэм шхъхъащэ афашIы.

Зэкшошныгээр, хыягээр, лыгээр, зэрэлхытэныгээр зеошхо мэхэаджэм, хяззабым теклуагээх. Джары Теклоныгээр дышом пэзыгьэачэрээр. Дунээ нэфыр кытфэзылхумагээхэм, лыгьээ-цлыфыгээр зылэжыгьэхэм аыщц Беджэлды Хьасанэ, арышц, тигушсыэ хэтышт, сыдигуи шылгьэшлост.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Беджэлды Хьасанэ ишъхьэгъусэу Нашъхьо кӀэлэегъэджэ техникумым щеджзэ тырахыгъ, (джабгъумкӀэ укыкӀэу), апэрэ сатырым ятӀонэрэу шыс.

Зыгъэпсэфыгъо уахътэм Хъасанэ ыкъоу Мухъамэд дэжь Ленинград кӀуагъэу щытырахыгъ.

**Нэклүбгъор
зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.**

Яшкэ сыккызыхуыгъэр зыхэд-гъэунафыкылыгъэ мафэм тилэ хуыгъэ. Юф кыздэзышлэрэ горэм Кеша ыцлэу Юр-пэлэж цыкыу кыгушылэу илэу зысэ-лэу, шухафтынэу кы-сатыгъэ ахъэмкэ бзыужыы сщэфыныш, гуцылакэ езгэ-шлэнэу исхуыгъэ.

Бзыу бэдзэрым бырсыр мэ-кэшхо телуыкыштыгъэ, гуыч хъагъэм дэс кенархэм ордэ кылоштыгъэ, цесаркхэр гулэхэу зечъэщтыгъэ, земышбогухэу Юр-пэлэж цыкыуэр лэчъэ-лэ-чъэщтыгъэ. Нахъ благуэу сы-кыаклотыли шлогъэшлэгъонхэу бзыужыыхэм салыпплэу сы-щытзэ:

— Лэпылэгъу сыккыпфэху-на? — Югушлуклэу сашъхъагъ кыуцогъэ клэлэ ныбжыккэ лэ-пэ-лэагэм ымаккэ зэхэсхыгъэ.

— Бзыужыем гуцылакэ ебгъэшлэнэу уфай, арыба?

— Кысхэщэ?

— Зэклэри ары зыфаер. Мыр штэ. Сэ мыхэр сэхуы, якъэбар дэгъоу сэшлэ. Пшлэш гъэху! Мазэккэ кыгушылэшт, — лэпэ фишыгъ бзыужыы уцышхом.

Сэ сиеппыккэ адрэ Юр-пэлэж уцышхом ар зэрете-кырэ шылагъэп, ау Юфым хэшылкы фысылэпти, щаклом цыхъэ фэшлынэу исхуыгъэ.

— Тхыпша ыныбжыер?

— Мэфэ щэкырэ тфырэ.

— Мыр шъэхуу цыкыуа?

— Олъэгъуа ыпэбг? Бзым ыпэбг гъожь кыф, хуым иер шхонтлэ кыф, етланэ шхонтлэ члэпцэ хуужышт.

Юр-пэлэж уцышхор пхъэ хъэгъэ цыкыу кыдэгъэтлыс-хы, «Зэккэ Юр-пэлэжхэм яхы-лэагъ» зыфилорэ тхылхри кыс-щэфи, гушлом сызэрихъэу сы-ккэложыгъэ.

Нахыбэрэм мыщ фэдэ бзы-ужыыхэм Петрушка е Кеша зэрэджэхэрэ, тэ ахэм афэ-мыдэу цлэ фэтыусынэу итху-хъагъ. Тегупшыс-тыккэгупшы-сэжыи — Яшка тлуагъэ.

Гъэсэныр, тхылым зэрит-хагъэм фэдэу, сыублагуэ: ма-фэм пчъагъэрэ гуцылэу «пти-чечка» еслюштыгъэ, тхыамэфитлэу зытешлэм — «Яшечка» хэ-гъэхуагъ.

Юр-пэлэж цыкыуэр ошлэ-дэмышлэу кыгушылагу. Шэклогъу мазэр икынккэ тхыамафэ горэ кыэнагуэу зэккэ кыуцыхыгъ, шхыаныгупчъэжыыеу хъагъэ зылулулагуэм пхъэшхъэккэ бзыу цыкыуитлэу пчъапчъэхэу кылуыбагуэ. Ахэм яцыргъ-

ным клэнэцыштыгъэ нахъ мышлэми, маккэ ымыгъэлоу, хъагъэм дэсэу цысыштыгъэ. Сынаплэ кызэтесхы-гъэу, сыккэпллыгъэу гу зылытэккэ, кыэ-гушлоти, кызгъэкынэу лэлоштыгъэ. Хъагъэм цылэчъэ-лэчъэзэ уб-зэщтыгъэ:

— Птичечка, пти-чечка... — кысэгъэ-

Бзыужыы да-а-ах!

щыргъ маккэ хэблагъэу гуцылэ горэхэр, сэ сымаккэ фэдэ хъазырэу, кылуыгъэ. Сшыпхуу цысыгъэти, шлогъэшлэгъонэу кыыхэууыкыгъэ:

— Шъуи Яшкэ мэгушыла?

— Хъау, джыри жыи.

— Едэлу! Гуцылэм фэдэу маккэ горэхэр кыгуэлу.

Тыклэдэлуыкыгъэ. Тыбзыужыы «птичечка, птичечка» ылозэ гуыч хъагъэм цылэчъэ-лэ-чъэщтыгъэ.

— Яшкэ кыгушылагу! — клэлэцыкыуэхэм афэдэу тыгу-шуагу.

Лэшэу сыфэразэу бзыужы-ер кысэзыщэгуэр сыгу кыэ-кыжыыгъэ. Ятлонэрэ мафэм бзыу «псалъэм» джыри зы гуцылэ кыыхъуагу — «Яшеч-ка». Мафэрэ «Яшечка, пти-чечка» ылозэ шхыаныгупчъэ-жыы рамэм кыщичыхъэщты-гъэ. Бзыужыер шу тлэгу-гъэ ыккэ зэккэ фэтыдэщтыгъэ. Кыыхъуагу ыпэбги, кысэ-зыщэгуэм зэриуагуэм фэдэу, шхонтлэ члэпцэ хуыгъэ, ти-уни иунаем фэдэу зыщигъэп-сыштыгъэ. Зэккэ зэригъэшлэным пыллыгъэ. ланэм тыпэсэу тышхэ зыхуыккэ, лагъэхэм зырызэу ахалэзэ арылхри зэригъашлэ-щтыгъэ, етланэ джэмышхым иллым е цацэм пылым халэ-щтыгъэ, адрэм ицэцэ-джэмышх ыуплэккыуштыгъэ (зыгорэм ханымэ зэригъэшлэн фаеба!). Ахэр тэ тшлогъэшлэгъоныгъ, тшлэхэныгъ.

Яшкэ лэдэб хэлъэу кы-члэкыгъэ. Пчэдыжым зэккэмэ апэ кыуцыхыгъэ, ау, быбы-

кыфэ зэпигъэуштыгъэп.

Бачэ темышлэу Юр-пэлэжым гуцылабэ ышхъэ риубытагу ыккэ загъорэ кытыригъафэу псалъэм кыыхэлажэ фэдэу хуыгъэ. Тшлогъэшлэгъонэу зэрэдгъэсэщтым тэри едгъэху-щтыгъэ. Хъаккэхэм сэлэм ари-хынэу ыккэ адэгущылэнэу ез-гъэшлэгу. Джы тиунэ кыыхъэ-рэм ытамэ тетлысхъэти шхы-ацэ фишыштыгъэ, етланэ дэ-гуцылэщтыгъэ:

— Кушаты хочеш? Поку-шай, покушай. Чаю хочеш? Попей, попей чаю.

Хъаккэ нэгухыгъэу пэгъо-ккэ, бысымым ипшэрылэ икыу фэдизэу ыгъэцэккэгуэу ылы-тэщтыгъэн фае, зэпищызэ, ригъэнэцыным фэдэу етланэ елэуштыгъэ:

— Давай полета-а-а-ем!

Тыхъаккэхэр гушуагуом зэ-лэиштэщтыгъэ. Сэмэркэу-щтыгъэ, Яшулечкэ «дэгущы-лэнхэу» тадэж кыаклохэу ало-щтыгъэ.

Охътэ бачэ темышлагъэу тилор-пэлэж цыкыу иккэбар зэккэ кыатиплэ хуэрэ унэхом члэхэм анэсыгъ. Яшэ стамэ тесэу пчъэм кыздзынэсыти, етланэ ыгъэзэжыыти, шхы-аныгупчъэжыыем ирамэ тетлыс-хъажыыти, чэфэу зэрэхэгъэгу афиллоштыгъэ:

— Яшка-Яшечка-Яшулечка — птичечка! Давай поцелу-емся! В щечку, в щечку, в щечку! — ебзугъэм фэдэу маккэ кыгуэлуштыгъэ.

Тэ апэрэ кыатым тыщып-сэуштыгъэ, тшхыаныгупчъэ

блэкыхэрэм сымаккэ зызэх-хыккэ кызэтеуцоштыгъэ. Бзыужыем фэкыулаеу зы-ккыспишыжыыштыгъэ. Клэлэ-цыкыуэхэр шэмбэт-тхыамафэ-хэм тшхыаныгупчъэ лутхэу Яшэ дэгущылэщтыгъэ. Ахэм кыалорэр бзыужыем кыгуэрэ-луапэ ашлэштыгъэ.

Зы мафэ горэм Юфылэ сыккыкыжыыгъэу Юр-пэлэж цыкыуэр лэсэ дэдэу, кыыхы-лэккэзэ стамэ кыдэпшыи,

ерагуэу жыи кыщэзэ спшэу зыккырифызыли, кылэсэгъапэу гу лыыстагу. Слэгу кызысэгъэ-гуэальхэм, бзыуэр зэккэхы-гъэу зэпигъэузэ жыи кызэ-рищэрэр слэгъуэгу.

— Сыда кыщышыгъэр Яшэ?

— Сшлэрэп, — кытыгъ джэ-уап сиклалэ, етланэ ыгу кыккы-жыыгъ.— Непэ морожнэм хэлагу. лусфыгъ, ау тлэккэ луфагъэккэ енгъуагу.

Псэушхъэ лэзаплэм телефо-нымккэ сытеуагу. Адрэ про-вод цыпэмккэ кыгушылагуэм игъэклотыгъэу сшлэн фаер кыз-гуригъэлуагу, зыфэдэ узри кы-сылуагу — ангина.

— Псы балэ ебгъэшхошт, стрептоцидым иенэрэ лах е стрептомициным ияпшыкыуэ-нэрэ лах ептышт.

Сыгу кыэккыдыгъэ.

— Сыдэуштэу бзыур псы балэ езгъэшхоныш уцыр ез-гъэдырышта?

— Пипетккэ ычый ибгъэт-кюшт, — мыгумэккыхэу кытыгъ джэуап «айболитым». — Кефи-рыри дэгъу ептымэ, ари яккэс.

Стрептоцидыр сгощи, шай фабэм хаслхыи, бзыуэр кы-зэтесхи ычый изгъэтылагу. Сфэгъэтэрэзыгъ. Тлэккэ зыте-шлэм джыри шай фабэ лузгъэт-кыуагу, етланэ уцыр «бзыу док-торым» кызэрилуагуэм фэдэу, охътэ гъэнэфагъэ тезгъашлэзэ луслхыагу. Тхыамафэккэ Яшэ хуужыгъэ, шхыаныгупчъэ-жыыем ирамэ тесэу гуцылаккэ иккэрыккэу зэригъэшлэжъэу ыублагъ.

Тлэккэ-тлэккэу Юр-пэлэжым

сыфэмыразэмэ кыгурылоу фежыагу. Шафым ипчъэ хэлэ гъунджэм исурэтэу кыщырэ «ыгъашхэзэ» зэриуцлэпхэрэм пае сегыи зыхуыккэ, гъэшлони-гъэ зыхэлэ маккэккэ кыло-щтыгъэ:

— Ромочка — братии-и-и-ишечка. Ромочка пришел, Анечка?

Сыдэуштэу кышлэщтыгъа аш маккэр зыфэдэн фаери, гуцы-лэу кылон фаехэри!?

— Олъэгъуа нэпцл щыт-хуаулоу зэрэбгъэсагуэр! — щыштыгъэ сиклалэ.

Ильэситлэу тешлагъ. Джы Юр-пэлэжым гуцылышхэрэ тлэкли-тлэрэ фэдиз ышлэщтыгъэ. Ады-габзэ езгъэшлэнэу сыгу кыэ-кыгъэ. Ежырккэ тлэри зы, тэ — тигуапэ хуушт. Апэрэ гу-цылэу Яшкэ кылуагуэхэм лэ-шэу тагъэгушуагу:

— Яшэ — бзыу дах! Бзы-ужыы да-а-ах!

Ау «гъэсэныгъэр» лыдгъэ-клотэнэу игъо тифагуэп, зы хуыгъэ-шлагъэ иягуэ кытэкыгъэ. Тадэж хъаккэу сшыпхуэрэ ипшэшъэжыыерэ кыккыуагуэ. Ильэситлэу нахъ зымыныбжэ пшэшъэжыы цыкыуэр Юр-пэлэжым щыцынэщтыгъэти, та-дэж кызыккылохэккэ бзыужыер хъагъэм кыдэдгъэккыштыгъэп, ау мызэгъэгум сщыгъупши кыэстлупшыгъэ. Юфшлэныр кыэ-сыухи сыккызэккыжым, бзыу цыкыуэр унэми, хъагъэми арыс-лэгуагуагуэп. Гуцафым сыгу кыуытылуыгъэ.

— Тыдэ шыла Яшэ?

— Сшлэрэп, — кытыгъ джэ-уап сшыпхуу.

Тылыхыуагу, ау дгыотыгъэп. Клэлэцыкыуэхэу бзыу гуцылэры-ер шу зылыгъэуштыгъэхэм щагур кыачыхыагу, джагуэ. Ау зэккэ пккэнчъэ. Юр-пэлэжым клэдыгъэ. Плур цыкыуэр зэрэ-тимылэжым ерагуэу теуцоллагъ. Тыфэзэщтыгъэ, тыфэгумэккы-щтыгъэ: унагъом есэгъэ ти Яша-Яшечка-Яшулечкэ хэзэгъэна шхыафит шылаккэ? Тыгугъэ-щтыгъэ хэзэгъагуэу.

Загорэ пхъэшхъэккэ бзыу отэрым ямышыогуоу Юр-пэлэж кыолэнхэр ахэплэгъон плэ-кышт. Тэтыери джащ фэдэу ахэтынккэ мэхуу. Шыуккэдэлу, зыгорэккэ зэхэшхуымэ:

— Яшэ бзыу дах! Бзыужыы да-а-ах!

МАТЫЖЬ Аминэт.

Ялэпэлэсэныгъэ кыагъэлэгуагу

Мыекыуапэ и Мафэ Юныгъом и 14-м игъэклотыгъэу хагъэунафыкылыгъэ. Урам шхыалэу Краснооктябрьскэм кыщы-зэлуахыгъэ кыгъэлэгуэонхэм, концертэу цыкыуагуэхэм, кыэлэ паркым цызэхэ-щэгъэ Юфтыабзэхэм цыфыбэ кы-ккылагуэ, ашлогъэшлэгъонэу яппыгъэ.

Мыеккыпэ кыэралыгъо гуманитар-тех-ническэ колледжыр мыщ фэдэ мэфэккэ Юфтыабзэхэм ренэу ахэлажэ. Сту-дентэу ащ щеджэхэрэм сэнэуштыгъэу ахэлхыр кыагъэлэгуагу.

— Ныбжыккэхэу тиколледж ще-дджэхэрэм ядэхэгуэ, ялэпэлэсэныгъэ цыф-хэм ядгъэлэгуэу ильэс кыэс кы-лэм и Мафэ тыхэлажэ, — ело егъэ-джен-плуныгъэ Юфхэмккэ колледжым ипа-щэ игуадзэу Зарема Телсаевам. — Пэшлорыгъэш программэу зэхэдгъэу-цагуагъэм тетэу ильэсым кыккылоцкэ мэфэ-ккыым зыфэтэгъэхъазыры. Тиккыгъэлэ-гъонхэр гъэшлэгъоны зэрэхуыштхэм ты-пыл, ильэс кыэс клэ горэ хэтэгъахы.

Мы еджаплэм зэккэмккэ студент 2500-рз фэдиз щеджэ. Ящылэныгъэккэ кыаш-хэлэпэшт сэнэхъат 20-м ехуу ныбжы-ккэхэм зэрагъэгъотын амал ял. Мы ильэсым «Туризм», «Защита в чрезвычайных ситуациях», «Сервис домашнего и коммунального хозяйства» зыфилорэ сэнэхъатхэр клэу кыыхъагъэ.

Колледжым щеджэхэрэм Ялэпэ-сэныгъэшхо ахэлэ мэхуу. Кыгъэлэ-гъоным кырахылагуэхэр зэккэ ежэ алэккэ ашыгъэ. Мыгъэ экологием и Ильэсэу зэрэхэгуэр кыдалытэзэ, «МГГТК цветущая планета» зытетхэгъэ шар джадэр пчэгум итыгъ. Ащккэ еджа-плэм иинагуэ, идэхэгуэ кыралотыкылыгъ. Гуычгъэжэ сэнэхъат зэзыгъэгъотырэ студентхэм мы пкыгъом ишын яла-хышлу хашыхыагу. Ар кызыукупшысы-гъэр ыккэ зыгъэдэхэжыгъэр дизай-нер сэнэхъат зэзыгъэгъотыхэрэр арых.

Еджаплэм ихэушхыафыкылыгъэ мас-терской студентхэм дэнымккэ зыщэагъэс.

Ежэ алэккэ адыгъэ цыгъынхэр кыгъэлэ-гъоным кырахылагуэхэр. Ахэм ядэ-хэгуэ нэр плэпыхыштыгъэ.

Гуырт еджаплэмэ яккэлэеджаккэхэм зэфэдэ шъуашэ ащыгъын зэрэфаер кыдалытэзэ, еджаплэм клорэ клэлэцы-ккыуэхэм апае шъуашэхэр адынхэу рагуэ-жыагу. Мэфэккэ зэхэхэм кыккылагуэхэр ащ кыккылуцкыагуэ, ахэм ауасэхэр нахъ пыутых. Еджаплэхэр кыалэлухи клас-ситфым зыщальэшт шъуашэхэр афа-дыгъэх, зэккэмккэ студентхэм шъоши 150-м ехуу агъэхъазырыгъ. Ахэр зы-фэдэштхэр дизайнерхэм кыагупшысых.

Джащ фэдэу пхъэшхъэ-мышхъэхэм ыккэ хэтэрыккэхэм ахэшлыкылыгъэ кыгъа-гъэхэр ланэм тетыгъэх.

Еджаплэм гъэхъагуэу ышыгъэхэм ащып ныбжыккэхэу мыщ щеджагъэхэм Шъачэ практикэ сахынынэу зэрагъэлуа-гъэхэр. Зэнэккыкухэм ахэр ахэлэжы-гъэх ыккэ теклоныгъэ кыдэзыхыгъэ нэ-гырэ 20-мэ «Краснэ полянэм» Юф шашлэ.

Олимпиадэр оклофэ зеклоным епхыгъэ хъаккэщхэм, шаплэхэм ахэр ащылэжэ-щтых. Мыщ фэдэ Юфтыабзэххэм рес-публикэм иныбжыккэхэр зэрэхэлэжэ-щтхэр гъэхэгъэшлуккэ плытэ хуушт.

Колледжым истудентхэм мы мафэм дэгъоу зыкыагъэлэгуагуэ, зэрэгъэчэ-фыгъэх, кыэшъуагуэ, ордэхэр кылуагуэ.

ПИАТЫККО Анет.

«Налмэсыр» Ингушетием къыщэшъо

Федеральнэ мурад Юфыгъоу «Урысыем икультурэ 2012 — 2018-рэ ильэсхэм» зыфилорэм къыдыхэлъытагъэу лъэпкъ культурэм ишъолъыр фестивалэу «Едине-ниер» Ингушетием щэкӀо. Юныгъом и 18 — 19-м фестивалым хэлэжъэх Адыгеим, Чэчэным, Къалмыкъым, Ингушетием ят-ворческэ куп анахъ дэгъухэр.

Урысыемрэ Ингушетиемрэ культурэмкӀэ яминистерствэхэм, къэралыгъо лъэпкъ къэшъокӀо ансамблэу «Ингушетием» фести-валыр зэхашагъ. Художественнэ купхэм япашэхэм зэлукӀэгъухэр зэдырӀэштых, уахътэм диштэрэ къашъохэм атегущыӀэштых, лъэпкъ шъуашэхэр къагъэлъэгъоштых, шъуашэхэм нэшанэу ахэлъыр джырэ уахътэм къэухъумэгъэным фэгъэхьыгъэ «Ӏэнэ хъураер» яӀэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ къэшъокӀо ансамблэу «Налмэсым» ихудожественнэ пащэу, Пшызэ изаслу-женнэ артистэу Хъоджэе Аслъан къызэрэтилуагъэу, Ингушетием щыклорэ фестивалым мэхъэнэ ин раты. «Налмэсым» кӀаух кон-цертым къашъохэр къыщишыштых, нэмыкӀ зэхыхьэхэм иӀепӀэсэнэгъэ къащигъэлъэгъошт.

ТИЗӀУКИЭГЪУ ГЪЭШӀЭГЪОНХЭР

Унагъор нысэм ерэгъэдах

Урысыем иобщественнэ организациеу «Единэ Россием» и НыбжыкӀэ Гвардие» ишъолъыр къутамэу Адыгеим щыӀэмрэ студиеу «Дэхагъэмрэ» зэхашэгъэ зэнэкъо-къур нысэ хъуштхэм афэгъэхьыгъагъ.

Зэнэкъокъум икӀэщэкӀо куп хэтхэу Гоцкъо Анжелэ, Бэр-зедж Асыет, Светлана Сопинам рагъэжъэгъэ Юфыр лъагъэкӀотэшт.

Урысыем ащ фэдэ зэлукӀэгъухэу щызэхашэхэрэм акырыплъыхэзэ, ежъхэм амалэу ялэр къыдалъытэ. — Унагъо ихъанэу зызыгъэ-

хъазырхэрэм зэнэкъокъур афэгъэ-хьыгъ, — къалуатэ Гоцкъо Ан-желэрэ Бэрзедж Асыетрэ. — Арэу щытми, зэнэкъокъум хэ-

лэжъагъэхэр дэкӀогахэх, унагъо-хэр ялэхэу мӀэпсэх. Сабый зы-плухэрэр ахэтых. ЗидэкӀогу пшъашъэхэр унагъо ихъагъэхэм акырыплъыххэм фэшӀ зэнэкъо-къур зэхэтшагъ. Светлана Со-пинам Юфышхо ыгъэцэкӀагъ, ты-фэраз.

Нэбгырэ 32-рэ зэнэкъокъум хэлэжъагъ. Бзылъфыгъэхэр къэ-шъуагъэх, зэкӀужъэу фэпагъэхэу къэлэ паркыр къакӀухъагъ, чыплӀэ дахэхэр зэрагъэлъэгъухэзэ, ежъ-хэми зыкъагъэлъэгъуагъ. Тимы-лъэпкъэгъу бзылъфыгъэхэм урыс, адыгэ, нэмыкӀ къашъохэр узылӀ-пащэу къашыгъэх.

Людмила Красновам апэрэ чыплӀэр фагъэшъошагъ. Зэнэкъо-къум еплъыгъэхэм Елена Пет-ровар зэкӀэми анахъ дахэу алы-тагъ. Бзылъфыгъэхэр гум рихъэу зэрэфӀепӀэгъагъэхэр, ясэнаушгъэ къызэрагъэлъэгъуагъэр искусствэ лъагэм дештэх. Ядэхагъэ тызы-кырыплъыгъэ бзылъфыгъэхэм къызэрэтилуагъэу, Мыекъуапэ ащ фэдэ зэнэкъокъухэр ищыкӀагъэх, унагъор нысэм ыгъэдэхэштэу алытэр.

Сурэтым итхэр: **зэнэкъокъум хэлэжъагъэхэмрэ зэхэщакӀо-хэмрэ.**

ФУТБОЛ. АДЫГЕИМ И КУБОК

«Коцхъабл» — «Урожай»

«Улап» Улап — «Урожай» Туль-скэр — 0:1.

Юныгъом и 17-м Улапэ щызэдешӀагъэх.

Зезышагъэхэр: М. Васильчен-ко, С. Новиков, И. Холин — Мыекъуапэ щыщых.

Къэлапчъэм Ӏагуаор дэзыдза-гъэр: Виктор Юферев — 60.

Республикэм имэфӀкӀ мафэхэм яхъулӀэу ешӀэгъур Мыекъуапэ щыкӀошт.

НэкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТӀЫЛЬ Нурбий.

Улапэ ифутболистхэр республикэм икомандэ анахъ лъэшхэм ащыщэу «Уро-жайм» дэгъоу дешӀагъэх, ау къэлап-чъэм Ӏагуаор дадзэныр янасып къы-хьыгъеп. «Урожайм» текӀоныгъэр къы-дихи, финалым хэжъагъ.

Адыгеим и Кубок къыдэхыгъэным фэгъэхьыгъэ кӀаух ешӀэгъум «Урожа-имрэ» «Коцхъаблэмрэ» щызэлукӀэштых.

САМБЭР

БэнэкӀо цӀэрыӀом фэгъэхьыгъ

ШэнышӀу зэрэхъугъэу, Урысыем спортымкӀэ изаслуженнэ мастерэу, Ады-геим самбэмкӀэ ибэнэкӀо цӀэрыӀоу Абрам Агамирян фэгъэхьыгъэ турнирэу Курга-нинскэ щыкӀуагъэм 1996-рэ ильэсым ыкӀи ащ ыуж къэхъугъэ кӀалэхэр хэлэжъагъэх.

Адыгэ Республикэм самбэмкӀэ ибэнэкӀэ еджаплэ зыщызыгъасэхэу Чэтыжъ Нурбийрэ, кӀг 70-рэ, ШъхъапцӀэжыкӀо Алыррэ, кӀг 81-м къехъу, апэрэ чыплӀэхэр къыдахыгъэх. Тренерхэу ДжарымэкӀо Нурбийрэ Хъэпэе Арамбийрэ тиспортсменхэр зэ-нэкъокъум фагъэхъазырыгъэх.

Блэгъожъ Амиррэ, кӀг 75-рэ, Былымгъот Руслъанрэ, кӀг 81-м къехъу, ятӀонэрэ хъугъэх. ЛыӀужъу Аз-мэтрэ, кӀг 48-рэ, ЦыкӀу Мыхъамэтрэ, кӀг 81-рэ, яцэнэрэ чыплӀэхэр къыдахыгъэх.

Боевой самбэмкӀэ Урысыем и Кубок къыдэ-хыгъэным фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъоу Юныгъом и 20 — 21-м Москва щыкӀоштм Адыгеим ибэнэкӀоухэм зыфагъэхъазыры.

Зэхэзышагъэр ыкӀи къыдззы-гъэкӀырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ ЮфхэмкӀэ, ӀэкӀыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адырӀа зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамал-хэмкӀэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редактор
шъхъаӀэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхъаӀэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШӀЛӀЭКЪО
Саид

ПшъэдэкӀыжъ
зыхьырэ
секретары

ЖАКӀЭМЫКЪО
Аминэт

Редакциер
зыдэщыӀэр:
385000,
кӀ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхъаӀэм
иапэрэ

гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкӀыжъ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ЮфхэмкӀэ, телерадиокъэтын-хэмкӀэ ыкӀи зӀлгы-ӀэсыкӀэ амалхэмкӀэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплӀэ гъӀоры-шӀанӀ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӀ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4000

Индексхэр
52161
52162

Зак. 3172

Хэутыным
узщыкӀэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00